

Duaal leren in het secundair onderwijs: een kennismaking

DOOR KOEN STASSEN

H

HISTORIEK EN BELEIDSCONTEXT VAN DUAAL LEREN

Duaal leren zag in Vlaanderen het licht in 2015 toen de ministers van Onderwijs en Werk, Crevits en Muyters, er een

gemeenschappelijke conceptnota over voorstelden. Die nota groeide uit het voornemen in de beleidsnota Onderwijs om 'van leren en werken een volwaardig onderwijstraject te maken' (1). De keuze voor duaal leren moet ook in een bredere Europese tendens gezien worden. In de nasleep van de economische crisis van 2008 bleek dat de jeugdwerkloosheid minder groot was in de landen met een duaal systeem.

In de beleidsnota's van de huidige ministers van Onderwijs en Werk, Weyts en Crevits, wordt er verder ingezet op de uitbouw van duaal leren als volwaardige leerweg. Daarbij wordt de ambitie uitgesproken om duaal leren te versterken in de opleidingen met dubbele finaliteit (tso), na te gaan wat duaal leren kan betekenen in de doorstroomgerichte finaliteit (aso) en duaal leren uit te bouwen in het volwassenenonderwijs en hoger onderwijs. Deze initiatieven kaderen in een strategie om van duaal leren een 'sterk merk' te maken dat niet enkel beperkt is tot arbeidsmarktgerichte opleidingen, maar ook voor theoretisch sterkere leerlingen, cursisten en studenten een volwaardige leerweg is. In deze bijdrage zal de focus liggen op duaal leren in het secundair onderwijs.

WAT IS DUAAL LEREN?

De decretale definitie van duaal leren luidt: 'een opleidingstraject, waarbij het aanleren van competenties evenwichtig verdeeld is over een werkplek en een aanbieder duaal leren. Doel is het behalen van een onderwijskwalificatie of - als dat niet lukt - een beroepskwalificatie.' (2)

Het is dus een leerweg die leidt tot eenzelfde kwalificatie als een niet-duale opleiding en waarbij de verwevenheid van de schoolcomponent en de werkplekcomponent centraal staat. Omdat er op de werkplek nieuwe competenties verworven worden, zijn duidelijke afspraken tussen leerling, werkplek en school cruciaal. Als een leerling kiest voor een duaal traject zal hij zowel basisvorming als beroepsgerichte competenties op school verwerven, maar zal hij het merendeel van de beroepsgerichte competenties verwerven op de leerwerkplek. Afhankelijk van de overeenkomst (cfr. infra) brengt de leerling twee à drie dagen per week op de werkplek door. Een leerling die kiest voor een niet-duaal traject zal zowel de basisvorming als de beroepsgerichte competenties verwerven binnen de schoolcontext. Via stage zal hij meestal wel de kans krijgen om verworven competenties in te oefenen op de werkplek, maar in verhouding met een duaal traject is de tijd op de werkplek beperkter.

DOELSTELLING VAN DUAAL LEREN

De doelstellingen die het beleid wilde bereiken door

Koen Stassen

is sinds 1 september 2019 pedagogisch begeleider bij Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Hij is er coördinator onderwijs-arbeidsmarkt bij het team secundair onderwijs van de dienst Curriculum en Vorming. Voordien werkte hij o.a. 13 jaar bij de Vlaamse Onderwijsraad, onder meer over de afstemming onderwijs-arbeidsmarkt.

In 't kort

Werkplekieren, stages, duaal leren, leren en werken, alternerend leren ... Niet-ingewijden raken gemakkelijk het noorden kwijt in dit lijstje. Zijn het werkvormen? Leerwegen? Onderwijsvormen? En hoe verhoudt dit alles zich tot de modernisering van het secundair onderwijs?

Duaal leren is de meest doorgedreven vorm van werkplekleren.

de invoering van duaal leren waren duidelijk: een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, de preventie van de ongekwalificeerde uitstroom en een verlaging van de jeugdwerkloosheid. De keuze voor duaal leren werd ingegeven door de winst die de overheid zag voor de verschillende partijen:

- Leerlingen hebben betere kansen op de arbeidsmarkt omdat ze hun competenties hebben kunnen ontwikkelen in een concrete werkervaring.
- Ondernemingen krijgen de kans om toekomstige werknemers te ontdekken, ontwikkelen en versterken.
- Onderwijs krijgt de kans om werkplekleren sterk te integreren en zo het arbeidsmarktgericht onderwijs op te waarderen.
- De samenleving profiteert van onder meer beter gekwalificeerde jongeren, minder jeugdwerkloosheid en een sterk functionerende arbeidsmarkt.

VAN PROEFTUINEN NAAR DECRETALE VERANKERING

De conceptnota duaal leren werd al snel vertaald in proeftuinen waarin scholen en bedrijven aan de slag konden met de eerste duale opleidingen. De eerste proeftuinen startten in het schooljaar 2016-2017. De twee volgende schooljaren werden er aan een hoog tempo nieuwe opleidingen opgestart in de derde graad bso en tso, het zevende jaar bso, Se-n-Se en buso OV3. De officiële start van duaal leren kwam er op 1 september 2019 voor het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (OV3 en OV4).

Ook bij de nieuwe Vlaamse regering staat duaal leren hoog op de agenda. Zo wordt er ingezet op een uitbreiding van het aanbod van de opleidingen in het tso, wordt er onderzocht of duaal leren ook kan ingezet worden in het aso en lopen er nu proefprojecten in het volwassenenonderwijs en hoger onderwijs die ook zullen vertaald worden naar een regelgevend kader (3). Duaal leren wordt op die manier uitge-

bouwd voor heel het onderwijsstelsel, niet alleen voor de bso-opleidingen waar het doorgaans mee geassocieerd wordt.

BEROEPSKWALIFICATIES: BASIS VOOR HET CURRICULUM IN DUAAL LEREN

Bij de uitwerking van de duale opleidingen werd er gekozen om al te werken met de opleidingen uit de matrix van het secundair onderwijs (zie het artikel 'Wat met de modernisering van de tweede graad?' p. 42 in dit nummer). De duale opleidingen lopen daardoor een paar jaar voor op de modernisering van het secundair onderwijs.

Een belangrijke verandering voor het specifiek gedeelte van het curriculum van de opleidingen van de arbeidsmarktfinaliteit is dat de doelen steeds gebaseerd moeten zijn op een of meerdere beroepskwalificaties. Voor de opleidingen met dubbele finaliteit wordt het specifiek gedeelte in de toekomst ingevuld met specifieke eindtermen die de leerlingen voorbereiden op de overstap naar het hoger onderwijs in combinatie met een of meerdere beroepskwalificaties.

De beroepskwalificaties zijn opgemaakt door sectorale vertegenwoordigers van de arbeidsmarkt en beschrijven de competenties van een volwaardig beroepsbeoefenaar. Voor de duale opleidingen worden deze beroepskwalificaties vertaald in standaardtrajecten. Het standaardtraject bepaalt naast de inhoud van de opleiding ook opleidingsduur, toelatingsvoorwaarden, type overeenkomst en studiebekrachtiging.

VOOR WIE IS DUAAL LEREN BEDOELD?

Leerlingen kunnen instappen in duaal leren als ze voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht¹, arbeidsbereid zijn en arbeidsrijp zijn.

ARBEIDSRIJP EN ARBEIDSBEREID

Leerlingen uit tso en bso moeten een verplicht advies van de delibererende klassenraad krijgen over de arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid op het einde van het schooljaar dat voorafgaat aan een mogelijke instap in duaal leren. Dat advies is niet bindend en moet dus beschouwd worden als een element in de onderwijsloopbaanbegeleiding van de leerling. Van de klassenraad wordt dus inschatting verwacht in hoeverre een leerling gemotiveerd is om te leren op de werkvloer (arbeidsbereid) en competent is om te participeren en leren op de werkvloer (arbeidsrijp). Scholen kunnen voor de beoordeling van arbeidsrijpheid en arbeidsbereidheid eigen criteria gebruiken of aan de slag gaan met gevalideerde instrumenten².

Leerlingen kunnen in het schooljaar voorafgaand aan een duale opleiding ook op verkennende leerlingstage gaan om een beroep en/of werkgever te leren kennen. Hieruit kan dan ook informatie afgeleid worden voor het advies van de klassenraad. Ook

¹ Een jongere heeft voldaan aan de voltijdse leerplicht:

- op 15 jaar voor wie de eerste 2 leerjaren van het voltijds secundair onderwijs heeft beëindigd (geslaagd of niet);
- op 16 jaar als dat niet het geval is.

² De gevalideerde instrumenten zijn opgenomen in de *Omzendbrief duaal leren en aanloofase*. SO/2019/01

Begrippen

Werkplekleren

'Werkplekleren is een ruim concept van opleidingsvormen waarin onderwijs en werk elkaar ontmoeten. Via werkplekleren biedt men een krachtige leeromgeving die erop gericht is algemene en beroepscompetenties in een arbeidssituatie aan te leren.' (4) Werkplekleren is dus een continuüm waarin onder meer observatie van bedrijfsactiviteiten, klassikale activiteiten op de werkvloer, stages en duaal leren thuishoren. **Duaal leren** is de meest doorgedreven vorm van werkplekleren waar leerlingen op de werkvloer nieuwe competenties verwerven. Bij **stage** bijvoorbeeld ligt de focus eerder op het inoefenen van competenties die al op school zijn aangeleerd.

Alternerende opleidingen

'Alternerende opleidingen' is momenteel de verzamelterm voor de duale opleidingen en de opleidingen in **leren en werken** (dbso en **Syntra leertijd**). Alle opleidingen in leren en werken worden gefaseerd omgezet naar duale opleidingen. Van dbso en de Syntra leertijd is er vanaf 1 september 2025 dus geen sprake meer. Zie ook www.onderwijskiezer.be.

voor CLB-medewerkers is het dus belangrijk om stil te staan bij die twee voorwaarden om leerlingen te oriënteren richting duaal leren.

AANLOOPFASE

Leerlingen uit het gewoon secundair onderwijs die nog niet arbeidsrijp zijn maar wel aan een duale opleiding willen beginnen, kunnen instappen in de aanloopfase. In die aanloopfase wordt er een traject op maat uitgewerkt om leerlingen voor te bereiden op een duale opleiding. Daarin kunnen verschillende elementen aanbod komen: eindtermen algemene vorming, loopbaan-gerichte competenties en beroepsgerichte vorming.

Het leidinggevend principe van de aanloopfase is dat die zo kort mogelijk - maar zo lang als nodig - duurt en dat die voorbereidt op een duaal traject. Daarom is de beroepsgerichte vorming die deel kan uitmaken van de aanloopfase, afgeleid uit het standaardtraject van de duale opleiding. De instap in de aanloopfase is niet vrij, maar is gekoppeld aan een verplichte screening met een van de gevalideerde instrumenten².

Die aanloopfase kan door de onderwijsinstelling zelf ingevuld worden, maar ook door een externe organisatie (denk aan organisaties als Arktos, Groep Intro en Profo)³ of via een stageovereenkomst.

OPSTART VAN DUAAL LEREN: EEN MOEIZAME START

Het aanbod van duaal leren in het secundair onderwijs is momenteel gespreid over de tweede (bso) en derde graad (bso en tso), de specialisatiejaren bso, de Se-n-Se-opleidingen en buso OV3 en OV4. Duaal leren kan aangeboden worden door voltijdse scholen, scholen buitengewoon onderwijs, Centra voor Leren en Werken en Syntra lesplaatsen.

AANTAL OPLEIDINGEN EN LEERLINGEN IN DUAAL LEREN

Het aantal opleidingen is sinds het eerste schooljaar van de proeftuin stelselmatig uitgebreid over de verschillende onderwijsvormen en studiegebieden heen. In het schooljaar 2020-2021 gaat het om meer dan 100 opleidingen (zie tabel 1). In het schooljaar 2021-2022 groeit het aanbod verder, vooral op niveau van de tweede graad duaal leren arbeidsmarktfinaliteit. Het gaat dan om eerder 'smalle' opleidingen zoals medewerker ruwbouw, medewerker fastfood of bandenmonteur, waarmee leerlingen in combinatie met de basisvorming van de tweede graad een onderwijskwalificatie van niveau 2 kunnen behalen. Deze opleidingen hebben een bijzondere plaats in het aanbod van het secundair onderwijs omdat ze enkel duaal kunnen aangeboden worden.

Het aantal leerlingen in duaal leren is systematisch gestegen sinds de eerste proeftuinen. Die stijging wordt verklaard door de uitbreiding van het aantal

GF

³ Een volledig overzicht van de organisatoren van de aanloopfase vind je op de website van VDAB (<https://extranet.vdab.be/themas/deeltijdsleren-en-werken#3>).

Schooljaar	Gewoon SO	BuSO OV3	Totaal
2020-2021	89 (3e graad) + 6 (2e graad)	9	104
2021-2022	101 (3e graad) + 27 (2e graad)	14	142

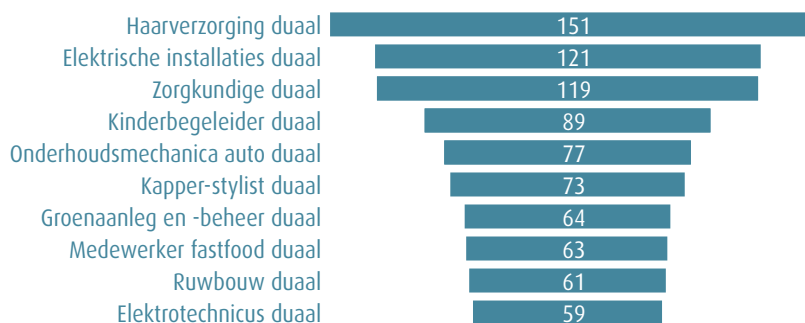
Tabel 1: aantal opleidingen aangeboden in duaal leren in het secundair onderwijs

opleidingen en het aantal scholen dat duaal leren aanbiedt (198 in schooljaar 2020-2021). Het gemiddeld aantal leerlingen per traject per school is met 3,5 relatief laag en het totaal aantal inschrijvingen blijft onder de verwachtingen.

Schooljaar	'16-'17	'17-'18	'18-'19	'19-'20	'20-'21
SO	80	335	712	1045	1209
DBSO	18	61	234	260	263
Leertijd	5	41	112	303	298
BuSO OV4				5	5
BuSO OV3	23	28	72	151	133
Totaal	126	465	1130	1765	1908

Tabel 2: aantal leerlingen in het secundair onderwijs binnen duaal leren (Telling 1 oktober 2020. Bron: Syntra Vlaanderen op basis van cijfers AGODI).

Figuur 1: top 10 duale opleidingen naar aantal inschrijvingen in 2019-2020 op 2/2/2020 (bron: AGODI, (5))

OORZAKEN VAN DE MOEIZAME START

Er zijn meerdere redenen waarom de opleidingen geen vliegende start nemen, zowel van de kant van de opleidingsverstrekkers als van de kant van ondernemingen. We geven enkele van deze oorzaken:

- De profilering van duaal leren. Duaal leren wordt vaak verward met andere alternerende opleidingen (dbso en leertijd) door zowel leerlingen, ouders, bedrijven als leraren. Het profiel van de leerlingen is nog niet duidelijk, waardoor duaal leren nog geen duidelijke plaats heeft in onderwijsloopbaanbegeleiding.
- De inspectie stelde in de proefdoorlichtingen van duaal leren vast dat scholen nog te weinig werken vanuit een duidelijke visie op duaal leren en dat er nog heel wat nood is aan professionalisering van leraren en trajectbegeleiding⁴.
- Voor scholen is de investering om duaal leren op te starten een drempel gezien het beperkt gemiddeld aantal leerlingen per opleiding en de organisatorische gevolgen daarvan.
- Scholen geven prioriteit aan de implementatie van de modernisering van het secundair onderwijs en zien een bijkomende vernieuwing niet altijd zitten.
- Er is nood aan een betere matching tussen leerling en bedrijf. De trajectbegeleiding moet nog beter uitgebouwd worden om uitval tijdens het traject te voorkomen.

⁴ <https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/Rapport%20proefdoorlichtingen%20dual%20leren%20%28mei%202019%29.pdf>

- Praktische problemen die komen kijken bij duaal leren zoals de bereikbaarheid van het bedrijf en de uurregeling zijn soms doorslaggevend voor leerlingen en ouders. Voor bedrijven spelen aspecten als de procedure voor erkenning, mogelijkheid tot vakantiewerk voor de leerlingen in het bedrijf en uniformiteit in de gehanteerde instrumenten van opleidingen en scholen een rol.

Deze verschillende oorzaken voor de moeizame opstart worden nog versterkt door de impact van de coronacrisis. Het schooljaar 2020-2021 kon niet in optimale omstandigheden voorbereid worden en ook een goede voorbereiding van het schooljaar 2021-2022 komt stilaan in het gedrang. Het is voor bedrijven in een aantal sectoren extra moeilijk om langdurige engagementen aan te gaan omwille van de economische impact en de onzekerheid die de crisis met zich meebrengt. Daarom werden er vanuit het Vlaams partnerschap duaal leren een aantal voorstellen gedaan voor een relance. Naast een aantal kortetermijnmaatregelen vinden de onderwijsverstrekkers en sociale partners het vooral nodig om initiatieven te nemen die een duurzaam effect hebben op (middel) lange termijn:

- de versterking van het 'merk' duaal leren
- een meer gerichte focus op welke opleidingen er duaal georganiseerd zullen worden
- een hertekening van de financiering van duaal leren
- een sluitend aanbod voor de leerlingen uit leren en werken
- de inzet van nieuwe technologieën
- een gerichte sensibilisering van de verschillende actoren

TWEE MOGELIJKE OVEREENKOMSTEN TIJDENS DUAAL LEREN

Omdat de leerlingen in duaal leren een groot deel van hun tijd opgeleid worden op de werkplek, worden er overeenkomsten afgesloten: een overeenkomst alternerende opleiding (OAO) of een stageovereenkomst alternerende opleiding (SAO).

Het belangrijkste onderscheid tussen beide overeenkomsten ligt in het gemiddeld aantal uur per week op de werkplek. In de OAO is de leerling minstens 20 u. per week op werkplek, in de SAO gaat het over minder dan 20 u. Er is in de federale regelgeving bepaald dat er vanaf 20 u. per week een arbeidsovereenkomst wordt afgesloten, wat onder meer betekent dat de leerling een leervergoeding ontvangt die maximaal € 560,90 per maand bedraagt. De belangrijkste verschillen tussen de twee types overeenkomsten staan opgelijst in tabel 3.

ROL VAN DE ARBEIDSMARKTPARTNERS

Duaal leren is weliswaar een onderwijstraject, maar het kan niet gerealiseerd worden zonder partnerschap met een bedrijf dat als leerwerkplek fungeert. Een

overeenkomst in duaal leren wordt steeds gesloten tussen een leerling, een bedrijf en een school. Die noodzakelijke samenwerking zit in het DNA van duaal leren.

AANSTURING DUAAL LEREN

De samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt zie je ook terug in de aansturing van duaal leren. Het Vlaams partnerschap duaal leren is samengesteld uit vertegenwoordigers van onderwijsverstrekkers, interprofessionele sociale partners en de beleidsdomeinen Onderwijs en Werk. Het is verantwoordelijk voor het informeren, mobiliseren, erkennen en ondersteunen van ondernemingen om het aanbod werkplekken zowel kwantitatief als kwalitatief te versterken. Die bevoegdheden worden voor de meeste sectoren gedelegeerd naar sectorale partnerschappen waar dezelfde partners aan tafel zitten. Syntra Vlaanderen, het agentschap van de Vlaamse overheid, speelde vanaf de start van duaal leren een belangrijke rol in de uitwerking en ondersteuning van duaal leren, maar werd vanaf 1 januari 2021 opgeheven. De taken worden in de toekomst opgenomen door het departement Werk & Sociale Economie.

ERKENNING LEERWERKPLEK

Er zijn een aantal afspraken gemaakt om een minimale kwaliteit van de begeleiding op de werkplek te garanderen. In tegenstelling tot een bedrijf dat als stageplaats fungeert, moeten leerwerkplekken voor duaal leren erkend worden. Hiervoor wordt er onder andere nagegaan of de organisatie en bedrijfsuitrusting het toelaten om leerlingen op te leiden en worden er ook voorwaarden opgelegd aan de mentor die instaat voor de opleiding en begeleiding van de leerling op de werkplek. Zo moet de mentor een mentoropleiding volgen, minstens 25 jaar zijn, voldoende ervaring hebben en van onberispelijk gedrag zijn.

IMPACT VAN HET NIEUWE BELEID: WAT GEBEURT ER MET LEREN EN WERKEN NU DUAAL LEREN UITGEROLD WORDT?

In het begin van het artikel werd verwezen naar de beleidsintenties van het vorige kabinet Onderwijs om 'van leren en werken een volwaardig onderwijstraject te maken'. Deze titel uit de beleidsnota was op zijn minst ongelukkig gekozen omdat leren en werken via het dbso en de Syntra leertijd al een volwaardige leerweg was sinds het decreet leren en werken van 2008. Leerlingen konden er bijvoorbeeld ook een diploma secundair onderwijs behalen. Met duaal leren werd gekozen om vanaf een blanco blad te starten en niet om het bestaande stelsel leren en werken te herwerken. Dit betekent dat de opleidingen uit leren en werken, zowel dbso als de leertijd, gefaseerd uitdoven tegen het schooljaar 2025-2026 en moeten omgezet worden in een duaal aanbod. Leren en werken verdwijnt dus uit ons onderwijsstelsel, maar de centra voor leren en werken (CLW's) en de Syntra

	OAo	SAO
Uur/werkplek	20 u. of meer	14-19 u. (uitz. EMT)
Partijen	Tripartite	Tripartite
Duurtijd	Bepaalde duur	Bepaalde duur
Opleidingsplan	Verplichte bijlage	Verplichte bijlage
Leervergoeding	Max. € 549,90	Geen
Schoolvakanties	Vrij	Vrij
Sociale verplichtingen bedrijf	Dimona / RSZ / Arbeidsongevallenverzekering / ...	Dimona / verzekering burgerlijke aansprakelijkheid / ...

Tabel 3: gelijkenis en verschillen tussen een overeenkomst alternerende opleiding (OAo) en een stageovereenkomst alternerende opleiding (SAO) (EMT = electromechanische technieken)

lesplaatsen die de leertijd aanbieden, blijven bestaan. Zij mogen in de toekomst enkel nog duale opleidingen aanbieden op niveau van de tweede graad, derde graad en Se-n-Se en kunnen ook de aanloopfase organiseren.

Binnen de centra voor leren en werken leeft een grote bezorgdheid over deze beslissing. Men stelt zich de vraag welk perspectief we aan de grote groep kwetsbare leerlingen die nu binnen de doelgroep dbso vallen, kunnen bieden. (zie ook opinie p. 32 in dit nummer). Ze voerden begin januari 2021 actie omdat een voorstel van de Vlaamse Regering eind december 2020 onvoldoende tegemoetkomt aan de noden van de doelgroep. Wat verwachten de centra voor leren en werken?⁵

- Flexibiliteit. Heel wat leerlingen in dbso hebben nood aan extra ondersteuning tijdens hun traject. Dat komt omdat ze in verhouding met andere onderwijsvormen veel meer te maken hebben met een 'verhakkelde' onderwijsloopbaan die gekenmerkt wordt door onder andere schoolwissels, schoolse achterstand en problematische afwezigheden. De

⁵ Zie <https://www.youtube.com/watch?v=v8cKyHOS-p0A&feature=youtu.be>. Op de transitiewebsite van leren en werken naar duaal leren vind je de laatste stand van zaken en de tekst die eind december werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering (<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/van-leren-en-werken-naar-duaal-leren>).

Leerlingen kunnen instappen in duaal leren als ze voldaan hebben aan de voltijdse leerplicht, arbeidsbereid zijn en arbeidsrijp zijn.

aanpak in dbso wordt daarom gekenmerkt door maatwerk en is sterk gericht op intensieve ondersteuning, aanklappend en verbindend werken, tijd en ruimte bieden om te falen en te herkansen. Dat vraagt een flexibiliteit in trajecten en die komt onder druk te staan door de overgang naar duaal leren.

- **Kwalificatiemogelijkheden.** We verwachten dat ongeveer 25 à 30 % van de leerlingen uit het dbso in een duaal traject terecht komt, maar dat de overige 70 à 75 % in de aanloopfase start. Sommige leerlingen zullen de stap naar een duaal traject allicht nooit zetten omdat ze niet arbeidsrijp zijn. Zij verwerven wel heel wat competenties in het centrum voor leren en werken, bij de partnerorganisaties of via een stage, maar kunnen die niet uitgereikt krijgen. De kwalificatiemogelijkheden in de aanloopfase zijn immers zo goed als onbestaande.
- **Financiering.** Naast een gebrek aan flexibiliteit en kwalificatiemogelijkheden stelt zich ook het probleem van ontoereikende financiering om de maatgerichte aanpak van de CLW's in de toekomst veilig te stellen, zeker omdat de centra vanaf 1 september 2021 moeten zorgen voor een voltijds engagement van alle leerlingen. Momenteel ligt dat cijfer tussen de 65 en 70 %.

De uitdoving van leren en werken loopt daarenboven samen met de invoering van de nieuwe eindtermen die de lat hoger leggen om een kwalificatie te behalen. Hierdoor staat het in de sterren geschreven dat de ongekwalificeerde uitstroom zal toenemen voor de huidige doelgroep van het dbso, tenzij er een bijsturing gebeurt van de huidige plannen.

Op het moment dat dit artikel wordt geschreven (maart 2021), zijn we nog steeds in overleg met de overheid om de sterke punten van leren en werken te integreren in duaal leren. Meer flexibele trajecten, meer kwalificatiemogelijkheden in de aanloopfase

en een financiering die toelaat om het maatwerk te bieden dat de leerlingen nodig hebben staan daarbij centraal. De adviezen van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), Sociaal-economische Raad Vlaanderen (SERV) en het Vlaams partnerschap duaal leren over de beleidsplannen gingen alleszins in dezelfde richting en ook in het Vlaams Parlement leeft deze bezorgdheid.⁶ We hopen dan ook op een duidelijke bijsturing.

ROUND-UP

Met duaal leren werd er een nieuwe leerweg geïntroduceerd in het secundair onderwijs voor leerlingen die klaar zijn om hun schoolbank voor een groot deel van de week te verruilen voor een leerwerkplek. Ze krijgen de kans om daar dezelfde kwalificaties te behalen als in een voltijds traject op school. Die bijkomende leerweg biedt voor een groep leerlingen mooie kansen en moet met de juiste impulsen vanuit beleid, sociale partners en onderwijsverstrekkers de kans krijgen om verder te groeien.

We moeten hierbij echter één belangrijke kanttekening maken. Bij de 'heruitvinding' van het alternerend leren is men de doelgroep van het huidige alternerend stelsel grotendeels vergeten. Met de beleidsplannen die er voorliggen, ontbreekt er een duidelijk perspectief voor de huidige doelgroep in dbso. We rekenen op een duidelijke bijsturing van de plannen zodat duaal leren kan uitgroeien tot een sterke leerweg in ons onderwijsstelsel zonder dat dit betekent dat we een groep kwetsbare leerlingen overboord gooien. Enkel dan betekent de transitie van leren en werken naar duaal leren en de aanloopfase een veilige haven voor elke leerling. ☺

Bronnen

- (1) Crevits, H. (2014). *Beleidsnota Onderwijs 2014-2019 ingediend door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering. Vlaams minister van Onderwijs*. p. 29-30. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2014-2019-onderwijs>
- (2) *Codex secundair onderwijs*, art.357/2
- (3) Weyts, B. (2019). *Beleidsnota Onderwijs 2019-2024 ingediend door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering. Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand*. <https://www.vlaanderen.be/publicaties/beleidsnota-2019-2024-onderwijs>
- (4) *Memorie van toelichting bij het decreet betreffende duaal leren en de aanloopfase*.
- (5) Vlaams partnerschap duaal leren. Jaarrapport 2019-2020.

⁶ Bezorgdheden over de omzetting van leren en werken naar duaal leren en aanloopfase | Vlor; Advies transitie Leren & Werken | SERV